

Barn- och
utbildningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2024-02-13
SKN/2023:1335

Yttrande över motion av Marcus Willershausen (L) om att bekämpa antisemitism i Solna stads skolor

Förslag till beslut

Skolnämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Marcus Willershausen (L) har till kommunfullmäktiges sammanträde den 28 november 2023 inkommit med en motion om att bekämpa antisemitism i Solna stads skolor.

I motionen yrkas att det

- Att Solna Stad ska dela ut Forum för Levande Historias verk Om detta må ni berätta till stadens skolelever.
- Att Solna Stad ska arrangera resor till Förintelsens minnesplatser för stadens högstadiel elever.
- Att Solna Stad ska kartlägga antisemitismen i Solna Stads skolor efter Malmö- och Stockholms stads modell.
- Att Solna Stad ska ta fram en åtgärdsplan för att motverka antisemitism i stadens skolor.

Solna stads skolor arbetar utifrån Skolverkets samlade material för att identifiera, bemöta och undervisa om antisemitism som Forum för levande historia och Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA) har tagit fram. Det digitala materialet "Antisemitism -då och nu" består av åtta delar och en lärarhandledning. Material innefattar bland annat definitionen av antisemitism, presenterar forskningsbaserade kunskaper både historiskt och i nutid, undervisning om förintelsen och informationssökning och källkritik.

Då det i nuläget inte förekommer några studieresor utanför Sverige på stadens grundskolor finns det flera olika praktiska frågor som behöver utredas ytterligare innan det går att ta ställning till om resor till Förintelsens minnesplatser ska arrangeras i skolans regi.

I läroplan (Lgr22) anges att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Stadens grundskolor samarbetar med organisationen Friends som årligen genomför en enkät för att kartlägga förekomsten av mobbing på skolorna. I enkäten ställs frågor om vad kränkningen har handlat om och i svarsalternativen ingår religion eller annan trosuppfattning och etnisk tillhörighet. Varje skola arbetar med sina resultat och tar fram åtgärder för att motverka kränkningar som sedan inarbetas i respektive skolas plan mot kränkande behandling. I uppföljningen av enkäten ingår dialoger med eleverna i form av fokusgrupper. I dessa dialoger kan, utifrån skolans enkätresultat, förekomsten av antisemitism på skolan belysas särskilt och på så sätt kartläggas.

Därmed anser förvaltningen motionen vara besvarad.

Handlingar

Motion om att bekämpa antisemitism i Solna stads skolor

Fredrik Nordvall
Förvaltningschef

Lena Lundström
Skolchef

Beslutet expedieras till: Kommunstyrelsen

Bakgrund

Marcus Willershausen (L) har till kommunfullmäktiges sammanträde den 28 november 2023 inkommit med en motion om att bekämpa antisemitism i Solna stads skolor. Av motionen framgår att antisemitism är ett utbrett problem i Sverige och att judar känner sig otrygga och inte vågar vara öppna med sin judiska identitet vilket hotar det öppna och toleranta samhället. Motionären lyfter också att alla former av intolerans måste mötas med samhällets samlade kraft. Motionärerna lyfter att Malmö och Stockholm har utrett förekomsten av antisemitismen i skolorna. Undersökningarna visade bland annat att judiska elever känner sig otrygga.

Motionären lyfter också att en åtgärdsplan behöver tas fram som tydligt anger hur arbetet i skolorna ska stärkas, med fokus på hur skolpersonal kan stöttas i hur man hanterar antisemitism samt att elever utbildas om historisk och samtida antisemitism. Motionären lyfter också boken Om detta må ni berätta som myndigheten Forum för Levande Historia delar ut utan kostnad.

I motionen yrkas att Forum för levande historias verk Om detta må ni berätta ska delas ut till stadens skolelever samt att Solna Stad ska arrangera resor till Förintelsens minnesplatser för stadens högstadieelever. I motionen yrkas också att Solna ska kartlägga antisemitismen i Solna stads skolor enligt Malmö och Stockholms modell och att en åtgärdsplan för att motverka antisemitism i stadens skolor ska tas fram.

Förvaltningens yttrande

Motionen tar upp ett mycket viktigt och aktuellt ämne.

Solna stads skolor arbetar utifrån Skolverkets samlade material när det gäller att identifiera, bemöta och undervisa om antisemitism. Forum för levande historia och Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA) har tagit fram materialet som presenterar forskningsbaserade kunskaper om antisemitism både historiskt och idag.

Materialet riktar sig i första hand till lärare och elever i högstadiet, gymnasiet, folkhögskolan och annan vuxenutbildning.

Det digitala materialet "Antisemitism -då och nu" består av åtta delar och en lärarhandledning. Texterna i materialet är av ämnesövergripande karaktär och passar i fler olika ämnen:

1. Vad är antisemitism? Definition och kännetecken
2. Judisk identitet. Judisk – vad betyder det?
3. Judisk historia. Diaspora, förföljelse, frigörelse
4. Förintelsen. Nazismen och folkmordet på Europas judar
5. Antisemitism idag. Fördomar och hat i vår tid
6. Myten om den judiska världskonspirationen
7. Debatten om Israel. Politik eller antisemitism?
8. Motverka antisemitism. Vad kan du göra för att motverka fördomar?
9. Till lärare. Att arbeta med materialet (Lärarhandledning)

När det gäller studieresor med elever finns det flera olika praktiska frågeställningar att ta hänsyn till. Exempelvis frågor som berör

- extra kostnader för resan
- förlorad undervisningstid för eleverna
- bemanning med medföljande personal under resan
- arbetsvillkor och ansvar för medföljande personal
- bemanning på skolan för kvarvarande elever

Då det i nuläget inte förekommer några studieresor utanför Sverige på stadens grundskolor behöver ytterligare utredning av frågan innan något beslut tas.

I läroplan (Lgr22) anges att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. På Solna

stads skolor pågår ständigt ett arbete för att motverka alla former av diskriminering och kränkningar precis som läroplanen fastställer. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, förebyggs och bemöts med kunskap och aktiva insatser.

Läroplanen anger även skolans uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Varje år genomförs en enkät i årskurs 3, 5 och 8 där frågor kopplat till trygghet och studiero ställs. Som ett komplement till brukarundersökningen har stadens skolor ett samarbete med organisationen Friends, som arbetar forskningsbaserat och förebyggande mot mobbning bland barn och unga. Friends genomför en enkät med specifika frågeställningar om eleven har blivit utsatt för kränkningar eller själv utsatt andra för kränkningar och även vad kränkningen har handlat om. I svarsalternativen gällande vad kränkningen har handlat om ingår religion eller annan trosuppfattning och etnisk tillhörighet. Enkäten genomförs på stadens grundskolor och varje skola arbetar med sina resultat och tar fram åtgärder för att motverka kränkningar som sedan inarbetas i respektive skolas plan mot kränkande behandling. I uppföljningen av enkäten ingår dialoger, i form av fokusgrupper, med eleverna. I dessa dialoger kan, utifrån skolans enkätresultat, förekomsten av antisemitism på skolan belysas och på så sätt kartläggas.

MOTION

Ämne: **Bekämpa antisemitism i Solnas stads skolor.**

Antisemitism är ett utbrett problem i Sverige. Att judar känner sig otrygga och inte vågar vara öppna med sin judiska identitet hotar det öppna och toleranta samhället. Alla former av intolerans måste mötas med samhällets samlade kraft.

När den här motionen skrivs har det gått strax över en månad sedan Hamas brutala terror mot oskyldiga israeler den sjunde oktober. Redan samma dag som terrorattackerna skedde kunde vi se från flera svenska städer hur den fruktansvärda terrorn inte fördömdes och sörjdes, utan firades.

Under demonstrationer, bland annat i Stockholms innerstad, har antisemitiska slagord förekommit. Det är tyvärr inte en självklarhet för alla i Sverige att förbehållslöst fördöma den terror oskyldiga judar drabbas av. Istället är det judar som nu får leva med en ökad hotbild, döljer sin judiska identitet och funderar på om det finns en framtid för judiskt liv i Sverige. Den här utvecklingen är helt oacceptabel.

Det viktigaste verktyget politiken har för att sprida kunskap, bildning och främjandet av demokratiska värden är skolan. Där kan vi göra mer för att bekämpa antisemitism än vi gör idag.

I Malmö och Stockholm har man utrett förekomsten av antisemitismen i skolorna. Resultaten var nedslående och belyser vikten av ett mer aktivt arbete. Undersökningarna visade bland annat att judiska elever känner sig otrygga på grund av oacceptabla uttalanden från elever, att dessa övertramp bortförklaras utan större konsekvenser och att personal uppger att problemet med antisemitism inte finns på deras skolor med motiveringen det inte går några judiska elever där. Solna behöver också kartlägga antisemitismen i våra skolor.

Efter en kartläggning är det viktigt att den också leder till åtgärder. Därför behöver också en åtgärdsplan tas fram som tydligt anger hur arbetet i skolorna ska stärkas, med fokus på hur skolpersonal kan stöttas i hur man hanterar antisemitism samt att elever utbildas om historisk och samtida antisemitism.

Ingen ska någonsin kunna ursäkta antisemitism med bristande kunskap. Det var mot bakgrund av den självklara saken som Levande Historia sjösattes under 1990-talet. 1998 gavs boken *Om detta må ni berätta* ut som är en redogörelse om Förintelsen. Den kunskapen behöver spridas till fler, vilket är varför myndigheten Forum för Levande Historia idag delar ut boken utan kostnad. Att Solna Stads elever ska få den boken borde vara en självklarhet.

Utöver att läsa om historien är det viktigt att även få se den med egna ögon. Förintelsen är det värsta brottet mot mänskligheten genom historien, och under många år har resor till Förintelsens minnesplatser arrangerats för att ge människor chansen att på nära håll ta del av de fruktansvärda övergrepp som begicks mot judar och andra folkgrupper. Även Solna Stad borde arrangera dessa resor till stadens skolelever.

Att bekämpa antisemitism är inte en lätt sak, och politiken kan inte göra allt, men vi måste göra det vi kan.

Därför föreslår jag följande:

- **Att** Solna Stad ska dela ut Forum för Levande Historias verk *Om detta må ni berätta* till stadens skolelever.
- **Att** Solna Stad ska arrangera resor till Förintelsens minnesplatser för stadens högstadieelever.
- **Att** Solna Stad ska kartlägga antisemitismen i Solna Stads skolor efter Malmö- och Stockholms stads modell.
- **Att** Solna Stad ska ta fram en åtgärdsplan för att motverka antisemitism i stadens skolor.

Marcus Willershausen, Liberalerna

Barn- och
utbildningsförvaltningen

Tjänsteskrivelse

2024-02-16
SKN/2024:113

Modersmålsundervisning i fristående skola

Förslag till beslut

Skolnämnden beslutar att ge barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att erbjuda fristående skolor i kommunen att låta elever delta i modersmålsundervisning som arrangeras i de kommunala skolorna i mån av plats. Kostnaden ska motsvara den ersättning som den fristående skolan får från kommunen för modersmålsundervisning.

Sammanfattning

Fristående skolor ansvarar för att anordna modersmålsundervisning enligt skollagen i likhet med kommunala skolhuvudmän. Den fristående skolan söker ekonomisk ersättning hos hemkommunen för de elever som erbjuds modersmålsundervisning. Det är dock ganska vanligt att elever i fristående skolor inte får någon modersmålsundervisning. Särskilt vanligt är det i de mindre språken då man har för få elever i det enskilda språket (gräns på minst fem elever för att starta en grupp). Mindre skolhuvudmän har ofta inte en egen organisation för modersmål och de har ibland svårt att köpa några få timmar externt i ett särskilt språk.

Solna stad har en välfungerande modersmålsavdelning som erbjuder ett stort utbud av olika språk för modersmålsundervisning och studiehandledning till stadens kommunala skolor.

Modersmålsundervisningen är viktig för många elever. För att möjliggöra att fler elever ska få tillgång till modersmålsundervisning, så föreslås att Solna stads modersmålsavdelning ska erbjuda de fristående skolorna i kommunen att låta eleverna delta i den modersmålsundervisning som arrangeras i de kommunala skolorna i mån av plats i befintliga grupper. Förändringen kan även möjliggöra att det startas modersmålsundervisning med elever från både kommunala och fristående skolor i ett språk där det tidigare varit för få elever för att starta en grupp. De fristående skolorna köper då den tjänsten för motsvarande summa som de får i ersättning från Solna stad.

Fredrik Nordvall
Förvaltningschef

Bakgrund

Solna stad har tidigare erbjudit fristående skolhuvudmän att köpa modersmålsundervisning från stadens modersmålsavdelning. Sedan 2020 har de fristående skolhuvudmännen inte erbjudits att köpa modersmålsundervisning från kommunen. Det har visat sig att många elever i de fristående skolorna inte får någon modersmålsundervisning. Särskilt tydligt är det i de mindre språken som har för få elever för att starta en grupp (minst 5 elever). I syfte att fler elever ska få möjlighet att läsa sitt modersmål så föreslås att Solna stads modersmålsavdelning ska erbjuda de fristående skolorna i kommunen att låta eleverna delta i den modersmålsundervisning som arrangeras i de kommunala skolorna. De fristående skolorna köper då den tjänsten för motsvarande summa som de får i ersättning från Solna stad